

Staats-Spaanse Linies

stille getuigen van een woelige strijd

Nieuwsbrief

september 2026

..... nieuwe website

In opdracht van de Provincie Zeeland ontwikkelde Nedbase Digital Agency een nieuwe, interactieve website voor de Staats-Spaanse Linies. Eind mei vond in Museum Het Bolwerk te IJzendijke de feestelijke lancering plaats.

De site omvat drie rubrieken:

Ontdekken

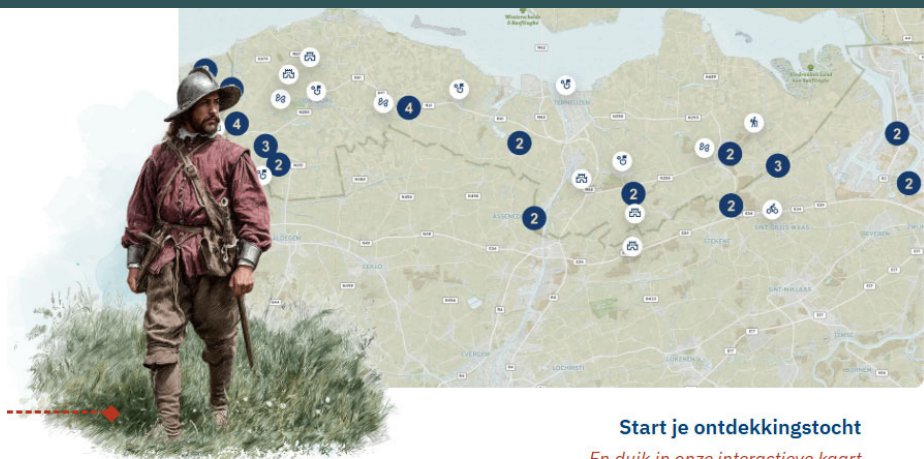
Geschiedenis
Heden
Unesco Global Geopark

Bezoeken

Interactieve kaart
Musea
Agenda

Bibliotheek

Boeken
Kaarten
Films

Start je ontdekkingstocht

En duik in onze interactieve kaart

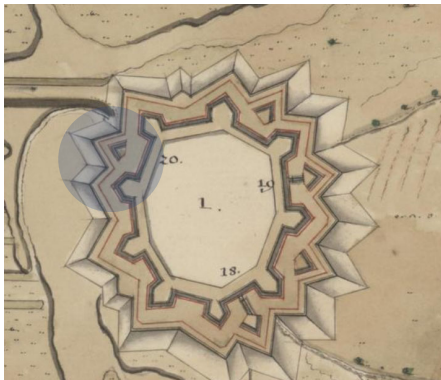
www.staatsspaanselinies.eu

WERK IN UITVOERING

Pontebos West vernieuwd

Het Pontebos ten zuiden van IJzendijkse grenst aan de Passageulelinie, een gebied dat deel uitmaakt van de Staats-Spaanse Linies.

Staatsbosbeheer heeft dit voorjaar Pontebos West op de schop genomen. Op de hoger gelegen gebieden zijn nieuwe bossen aangeplant, terwijl de lager gelegen graslanden, die ecologisch gezien interessanter zijn, open blijven. Zo blijven de huidige kwaliteiten geborgd en krijgt het landschap een samenhangende structuur.

Gemeente Hulst herstelt ravelijn in ere

De bekende vestingwerken van de stad Hulst omvatten oorspronkelijk vijf ravelijnen. Momenteel is het ravelijn tussen het Molenbolwerk en het Galgebolwerk als enige zichtbaar. Deze situatie gaat veranderen.

De Gemeente Hulst heeft besloten om het vervallen ravelijn tussen het Brederodebolwerk en het Nassaubolwerk te herstellen. Het voornemen is om de gracht rondom het ravelijn uit te graven. De grond die hierbij wordt verkregen, zal

worden gebruikt om het ravelijn met één meter te verhogen.

Netbeheerder Stedin is reeds gestart met werkzaamheden aan de elektriciteitskabels in het Stadspark. De Gemeente Hulst werkt momenteel samen met de Welstandscommissie en de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed aan het definitieve ontwerp. Het is te verwachten dat de herstelwerkzaamheden in de maand oktober van start zullen gaan.

1626

Fort Fuentes wordt Fort Spinola

In 1591 verovert Maurits van Nassau Hulst. Onder leiding van Cristóbal de Mondragón bouwen de Spanjaarden meerdere forten met als doel de plunderingen door de Staatse soldaten te stoppen. Een van deze forten is vernoemd naar gouverneur Pedro Enríquez de Acevedo, graaf van Fuentes de Valdepero.

Direct na de inname versterkt Maurits de stadsmuren met een aarden borstwering. Ten oosten van Hulst bouwt hij een Linie van Communicatie. Als gouverneur van de stad en bevelhebber van het garnizoen stelt hij graaf Everhard van Solms aan.

In 1596 neemt aartshertog Albrecht van Oostenrijk zijn intrek in Fort Fuentes. Vanuit dit fort leidt hij de succesvolle herovering van Hulst.

Albrecht van Oostenrijk

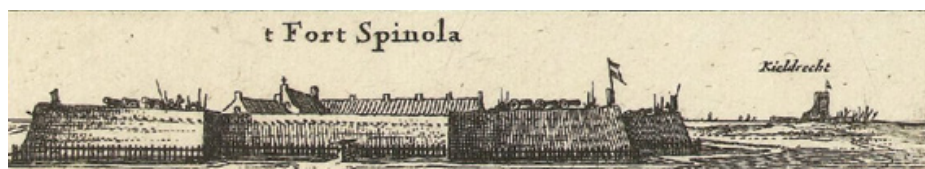
Maurits en de Staten wijten de Spaanse overwinning aan het gebrekkige beleid en de eigenzinnige houding van Van Solms. De Spanjaarden versterken de stad in het zuiden met een dubbele omgrachting. Tevens leggen zij een Linie van Communicatie aan tussen Hulst en Sas van Gent.

In 1626 verschijnt Frederik Hendrik voor het eerst voor de stadspoorten van Hulst. De Spaanse soldaten slagen erin de stad te behouden. Ter gelegenheid van hun overwinning hernoemen zij Fort Fuentes tot Fort Spinola. Dit dient als eerbetoon aan Ambrogio Spinola, de generaal die een jaar eerder Breda heeft veroverd.

Ambrogio Spinola

Enkel een bord langs de Koningsdijk herinnert nu nog aan het roemruchte fort dat daar eens heeft gestaan.

'Veilig' achter water

Marc Buise

Op 22 september 2026
verdedigt Marc Buise aan de
Vrije Universiteit in Amsterdam
zijn proefschrift: 'Veilig' achter
water. De interactie tussen
getijprocessen en militaire
aanwezigheid in de vorming
van een landschap: de geschie-
denis van militaire inundaties in
Noord-Vlaanderen (circa 1300
– 1945).

Het thema van dit proefschrift is het gebruik van het inundatiewapen en de impact ervan op de landschapsvorming in Noord-Vlaanderen. Er is een grondige analyse uitgevoerd van alle militaire inundaties die gedurende een periode van 650 jaar hebben plaatsgevonden in het zogenaamde inundatiegebied. Dit gebied beslaat de (klei)polders tussen de Westerschelde in het noorden en de hoger gelegen (zand)gronden die zich uitstrekken van Zwijndrecht tot Brugge in het zuiden.

In de vorming van landschappen spelen natuurlijke elementen een cruciale rol. Men denke hierbij aan het verschil tussen hoog- en laagwater en fluctuaties in de hoogwaterstanden, maar ook beïnvloed-

bare processen als erosie en sedimentatie. Menselijk handelen bij de landschapsvorming omvat onder andere doorstekingen, bedijkingen en de aanleg en het gebruik van infrastructuur.

Bij het instellen van inundaties heeft zich een aantal ontwikkelingen voorgedaan:

1. Van incidentele ad-hoc zoutwaterinundaties naar een systematisch gebruik. Dit leidt samen met zoetwaterinundaties tot een combinatie van zout- en zoetwaterinundaties.
2. Het doorsteken van zeedijken. Van coupures met dremfels naar de inzet van

zeesluizen, die zowel zeewater kunnen inlaten als zoetwater ophouden, onder militair toezicht.

- ### 3. Ontwikkelingen van strategische aard.

Gedurende de periode van de Tachtigjarige Oorlog tot in de negentiende eeuw ligt de focus op het behoud van een doorlopende, grensoverschrijdende waterlinie die zich van west naar oost uitstrekt, van de Noordzee tot aan de Zeeschelde. Die waterlinie is ontstaan na de dijkdoorstekingen in 1583-1586. Aanvankelijk is het uitgangspunt een buitendijkse waterlinie maar na het uitvoeren van grote militaire

Plan Wiltshut voor de Passegeule

bedijkingen tussen 1780 en 1790 wordt dit idee als hoofd-inundatie losgelaten. Sedert 1700 is er een totaalvisie op de militaire defensiestrategie. Geen enkel allesomvattend defensieplan wordt volledig uitgevoerd. De plannen dienen echter als inspiratiebron voor latere militair strategen. De keuze voor zoet- of zeewater blijft tot op heden een kwestie van snelheid, kortom voldoende aanvoer.

In de relatie tussen militaire inundaties en het landschap zien we ontwikkelingen en patronen in geïnundeerde gebieden, soorten inundaties en hun invloed op het landschap op korte en lange termijn. Het landschap bepaalt op zijn beurt hoe het inunderen plaatsvindt en de aanleg van infrastructuur en wordt, waar nodig en mogelijk, voortdurend aangepast aan de militaire ontwikkelingen. In grote lijnen wordt de

menselijke invloed steeds sterker. De dynamiek tussen menselijk handelen en natuurlijke factoren is kenmerkend voor het ontstaan en de ontwikkeling van het militaire landschap. Dit geldt vooral voor het militair inundatielandschap, dat in zowel vreedstijden als oorlogstijden als wapen dient, en daarmee het huidige totaallandschap in Noord-Vlaanderen vormt.

musea Sluis

Onlangs heeft Museum Het Bolwerk een wandelroute langs de Staats-Spaanse Linies in de Gemeente Sluis gepresenteerd. De route leidt langs forten, schansen, linies en vestingen uit de Tachtigjarige Oorlog en de latere Successieoorlogen. De zichtbaarheid van deze fortificaties varieert. De wandeling kan op elke locatie worden gestart. Een brochure met de route is te koop in het museum voor € 5.

Wandeling langs de Staats-Spaanse Linies

West Zeeuws-Vlaanderen
Breskens - IJzendijke | ca. 86 km

Brochure met route
verkrijgbaar bij
Museum het Bolwerk
in IJzendijke

Prijs € 5,-

AGENDA

12 september 2026

Philippine Westbeermuur

De Westbeermuur is onderdeel van de vestingwerken van Philippine. De Westbeermuur ligt in een particuliere tuin en is normaal niet toegankelijk. Op zaterdag 12 september krijgt u een unieke kans om de muur van dichtbij te bekijken. De eigenaren stellen hun tuin open, in samenwerking met de Vereniging Behoud Historie Philippine (VBHP). Leden van de vereniging geven uitleg bij de ingang. Vanaf 10.30 uur staan zij klaar om uitleg te geven over de stenenbeermuur en het ontstaan van Philippine.

De Westbeermuur is een mooi voorbeeld van veerkrachtig erfgoed. Nadat hij zijn militaire functie had verloren, lag de muur bijna 200 jaar verborgen in de zeedijk. Dat hij in zo'n goede staat opnieuw tevoorschijn is gekomen, maakt hem tot een bijzonder en uniek monument.

Adres:

Dijkmeesterweg 1a, Philippine
Open za: 10.30 – 16.00 uur

Let op:

Bij regen geen bezichtiging mogelijk door gladheid van het terrein. Daarnaast zijn goede schoenen noodzakelijk.

Sluis

Kruisdijkschans

Op zaterdag 12 september opent de Kruisdijkschans zijn deuren. De bewoners van deze cultuurhistorische parel staan tussen 11:00 en 16:00 uur klaar om de mooiste verhalen te vertellen.

De Kruisdijkschans is in 1640 aangelegd als één van de vele verdedigingswerken in de streek. Het is een zogenaamde redoute, een kleine geheel omsloten veldschans. Dit was tijdens de Tachtigjarige Oorlog.

Het bezoek is gratis.

Aanmelden is niet nodig.

Honden zijn niet toegestaan.

Adres:

Kruisdijk 1, Sluis

Hulst

Rondrit Vestingstad

Op 12 september 2026 rijdt de Zonnetrein rondjes door de vestingstad Hulst. Tijdens de rit vertelt de gids onder meer hoe in de veertiende eeuw rond Hulst een aarden wal en gracht zijn gebouwd. Na verwoesting door de Gentenaren een eeuw later worden nieuwe vestingwerken aangelegd.

Gedurende de Tachtigjarige Oorlog veroveren de strijdende partijen over en weer de stad.

Telkens als Hulst een nieuwe overheerser krijgt, worden de verdedigingswerken verbeterd of uitgebreid.

Zo ontstaat een imposante vesting omgeven door wallen en grachten. Die grachten noemen we Vesten. Hulst heeft een Binnenvest en aan de zuidzijde ook een Buitenvest. In die vesten liggen ravelijnen waarvan er één bewaard is gebleven.

De rit van de Zonnetrein start en eindigt op de Grote Markt.

U kunt elk half uur opstappen.

Onderweg is in- en uitstappen ook mogelijk.

13 september 2026

Hulst

Rondrit Vestingstad

Ook op 13 september 2026 rijdt de Zonnetrein rondjes door Hulst. Begin- en eindhalte op de Grote Markt. Onderweg in- en uitstappen mogelijk. Duur: halfuur. Meer info: zie boven.